

**KOMISIA PRE KATECHIZÁCIU A ŠKOLSTVO
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA**

**UČEBNÉ OSNOVY
NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY**

**RÍMSKOKATOLÍCKEHO
A GRÉCKOKATOLÍCKEHO
NÁBOŽENSTVA**

PRE 5. – 9. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

ISBN: 80-7114-382-0

KOMISIA PRE KATECHIZÁCIU A ŠKOLSTVO
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA

U Č E B N É O S N O V Y
N Á B O Ž E N S K E J V Ý C H O V Y

RÍMSKOKATOLÍCKEHO
A GRÉCKOKATOLÍCKEHO
NÁBOŽENSTVA

PRE 5. – 9. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Vypracovala: Mgr. Anna Križanová

Učebné osnovy schválila KBS na plenárnom zasadnutí 3. 6. 1992 v Nitre.
Ministerstvo školstva SR schválilo dňa 19. 7. 2002 pod číslom 880/2002-41

© Komisia pre katechizáciu a školstvo Konferencie biskupov Slovenska, 2002
© LÚČ, vydavateľské družstvo Bratislava, 2002

Charakteristika predmetu

Cieľom predmetu náboženská výchova, je výchova na báze hodnôt k základnej slobode, k zodpovednosti, k vedomostiam a k samostatnému rozhodovaniu mladého človeka.

Predmet náboženská výchova je zaradený medzi výchovné predmety. Vychúja sa jednu hodinu do týždňa. Tento predmet nie je hodnotený známku z výchovného hľadiska, hoci vedomostná časť sa dá hodnotiť. Nakoľko je náboženská výchova výchovno-vzdelávacím predmetom, je nevyhnutné vyžadovať od žiakov primerané vedomosti.

Pri napĺňaní vedomostných a výchovných cieľov treba dbať, aby obidve stránky boli primerane vyvážené a do výučby zapájať zážitkovú formu pre lepšie chápanie učiva.

Nakoľko dejiny a kultúra nášho národa, ako aj celej Európy, stoja na kresťanskom základe, položenom svätým Cyrilom a Metodom, je samozrejmosťou toto duchovné bohatstvo poznávať a rozvíjať súčasne so zdokonaľovaním sa v ďalších oblastiach spoločenského i osobného života.

Nadväznosť na I. stupeň

Hlavným cieľom výučby na I. stupni je oboznámiť žiakov so základnými náboženskými pojmami a pravdami. V 4. ročníku sa bližšie oboznamujú s liturgiou a ďalšími sviatosťami.

Osvojené vedomosti na I. stupni si žiaci postupne rozširujú na II. stupni, čo má prispieť i k rozvoju ich osobnosti podľa miery ich daností. Prehľbujú sa základné pravdy o Bohu, Najsvätejšej Trojici, Božom zjavení, prikázaniach, modlitbe a svätostnom živote, o dejinách Cirkvi, kresťanskej morálke. Všetko sa vhodne dopĺňa liturgickými udalosťami z katolíckeho kalendára.

Pre Konferenciu biskupov Slovenska vydal LÚČ, vydavateľské družstvo Bratislava, v roku 2002 mimo edície.

Autor: Mgr. Anna Križanová

Zodpovedný redaktor: Ing. Mgr. Eugen Valovič

Jazyková úprava: Mgr. Mária Majerníková

Prvé vydanie, 50 strán.

ISBN: 80-7114-382-0

Medzipredmetové vzťahy

Predmet rímskokatolícke náboženstvo, hoci sa na pohľad nezdá, v skutočnosti vedomostne i výchovne súvisí s mnohými predmetmi.

Prírodovedné predmety (prírodopis, fyzika, chémia, matematika a súčasť i zemepis) obdivujú krásu Božieho stvorenia – neživú prírodu, rastliny, živočíchy, dokonalosť človeka, zákony, ktoré Boh ukryl do svojho diela.

Kultúra a dejiny nášho národa sú späté s kresťanstvom a odkazom sv. Cyrila a Metoda. V literatúre sa žiaci učia o prínose slovanských vierozvestov pre naše písomníctvo, literatúru, kultúrnu vyspelosť, učia sa o slovenských národných buditeľoch, literátoch a umelcoch, ktorí boli platnými členmi Cirkvi.

Dejepis podáva dejiny ľudstva a nášho národa, ktoré sú úzko spojené s dejinami Cirkvi.

Občianska náuka hovorí o spoločnosti a ideálna spoločnosť je tá, v ktorej sa uznávajú Božie zákony. V 7. ročníku sa venuje spoločenským aspektom dospievania, čo v predmete korešponduje s výchovou k láske a čistote.

Výchovné predmety – hudobná a výtvarná výchova nachádzajú svoju inšpiráciu a duchovný rozmer v náboženstve, pracovné vyučovanie vedy človeka k posväcovaniu prácou, v ktorej človek nachádza nielen zdroj obživy, ale aj realizácie; telesná výchova prispieva k starostlivosti o telo, a taktiež posilňuje vôľu človeka.

Triednicke hodiny tiež nájdu inšpiráciu v náboženstve pri riešení problémov triedy, protidrogovej výchove či výchove k láske a čistote.

Charakteristika obsahu II. stupňa

Na II. stupni sa buduje na poznatkoch, ktoré žiaci nadobudli na I. stupni, a v oblasti výchovného pôsobenia sa nadväzuje na vzťah k Bohu, ktorý si vypesťovali prípravou na sviatosti.

II. stupeň rozvíja, prehľbuje a dopĺňa poznatky I. stupňa a zároveň poskytuje žiakom nové učivo, ktoré sa podáva v jednotlivých ročníkoch takto:

5. ročník: Žiaci spoznávajú starozákonné dejiny, postupne poznávajú Boha Stvoriteľa, Pôvodu všetkého, Zákonodarcu, ktorý si vyvolil svoj ľud a cez stáročia ho pripravuje na prijatie Mesiáša. Starozákonné postavy sú svojimi správnymi postojmi k Bohu a ľuďom aktuálne aj pre nás dnes. Je to celoročná práca so Starým zákonom.

6. ročník: Spoznávaním Nového zákona a prácou so Svätým písmom sa žiaci zoznávajú s učením a životom Ježiša. Viac premikajú do modlitby a sviatostného života v spoločnosti Cirkvi i ostatných ľudí.

7. ročník: Poznávanie dejín Cirkvi od jej vzniku až po súčasnosť. Príklady svätcov poukazujú, že v každej dobe môžeme viesť svätý život a môžeme nám byť príkladom. V tomto ročníku je dôležité poskytnúť žiakom pozitívnu sexuálnu výchovu, pre ktorú treba vyčleniť aspoň päť vyučovacích hodín.

8. ročník: Mladý človek začína preberať zodpovednosť sám za seba. Sám Boh mu poskytuje pomoc, ale treba mu ju sprostredkovať. Má sa učiť zodpovednosti za seba i druhých ľudí, spoznávať a učiť sa žiť kresťanský životný štýl. Boh sa mu dáva vo sviatostiach, v spoločnosti a modlitbe. Pokračuje sa ďalej v pozitívnej výchove k láske a čistote.

9. ročník: Poznávanie seba, druhých a Boha. Potom sa venuje aktuálnym problémom mladých ľudí. Ďalej sa buduje kresťanský životný štýl a podáva usmernenie pri rozhodovaní sa pre budúce životné povolanie.

Charakteristika výchovných a vzdelávacích cieľov

Hlavným vzdelávacím cieľom vo výučbe náboženstva na II. stupni základnej školy je vedomosť pripravíť mladého človeka tak, aby mal osvojené základné náboženské pravdy a princípy kresťanského životného štýlu, ktoré sa budú u neho ďalej rozvíjať na strednej škole.

Vo výchovnej oblasti je úlohou školskej katechézy prispieť k tomu, aby mladý človek vedel teoretické poznatky uplatniť vo svojom živote a bol oporou pre svojich rovesníkov, aby si nachádzal svoje miesto v živote.

Ďalej sú uvedené rámcové ciele pre jednotlivé ročníky a podrobné pre jednotlivé témy. Pri tvorbe konkrétnej vyučovacej hodiny treba, aby učiteľ náboženskej výchovy mal ujasnené ciele, ktoré chce dosiahnuť a k čomu priviesť žiakov. Pri jednotlivých témach sa uvádza viacero cieľov. Učiteľ náboženskej výchovy sám zväzú, ktoré ciele na jednotlivých hodinách sú pre neho prioritné, lebo niektoré nemusia byť v danom čase alebo skupine aktuálne, alebo zväzú, či je potrebné vytýčiť si iné.

Komisia pre katechizáciu a školstvo Konferencie biskupov Slovenska v minulosti vydala pre každý ročník učebnicu:

5. ročník – Pán prehovoril,
6. ročník – Rastiem v múdrosti,
7. ročník – Spoločníčka na ceste,
8. ročník – Ako ďalej žiť,
9. ročník – Dobrodružstvo života.

Učebnice obsahujú 25 tém. Nakolko počet hodín v školskom roku je vyšší, učivo sa dopĺňa a rozširuje o udalosti liturgického roka, alebo o témy, ktoré si vyžaduje situácia v triede.

V každom ročníku je zaradený tematický celok „Výchova k láske a čistote“ (výchova k manželstvu a rodičovstvu), ktorý poskytuje poučenie a objasnenie problematiky dospievania, pohľadného dozrievania a rozmnožovania. Pre lepšiu účinnosť je vhodné tieto témy v časovo-tematických plánoch zosúladiť s vyučovacími prírodopisu a občianskej výchovy.

Pretože predmet je medzipredmetový a prierezový, učiteľ má možnosť využiť tieto príručky:

- ORENDÁČ, P., LENČZ, L., HUDÁK, P., BEREŠOVÁ, M.: *Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.
- ORENDÁČ, P. A KOL.: *Dodatok k Metodickéj príručke výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 2000.

Okrem závažných učebníc a existujúcich metodických príručiek je základným materiálom Katechizmus Katolíckej cirkvi. Ďalšia odporúčaná literatúra je uvedená pri jednotlivých ročníkoch.

Ziaci môžu používať pracovné zošity pre jednotlivé ročníky.

Charakteristika 5. ročníka

Ziaci 5. ročníka prechodom na II. stupeň ZŠ menia určitým spôsobom svoje školské prostredie, na ktoré sa musia (rôzne dlho) aklimatizovať. Sú na nich kladené vyššie nároky v učení i spávaní. V náboženstve mnohé veci zo Starého zákona (ďalej len SZ) sú im známe, preto by nemalo byť problematiké spočiatku sledovať náučné ciele. Postupne s aklimatizáciou zvyšujeme požiadavky v náučných cieľoch. Vo výchovnom pôsobení sa úmerne sledujú vytyčené ciele.

Obsah 5. ročníka je zameraný na problematiku Svätého písma (ďalej len SP) Starého zákona. V škole treba mať pre prácu žiakov väčšie množstvo SP (pretože SZ je rozsahom obširny, nie je vhodné, aby si ho žiaci nosili na vyučovanie). Pre lepšiu orientáciu v učive i spracovávaní časovo-tematických plánov je vhodné urobiť tematické členenie do celkov.

Prehľad učiva	Orientčný plán hodín
Boh Stvoriteľ	3
Boh si vyvoluje svoj národ	5
Boh vedie svoj ľud	6
Boží ľud v zaslúbennej zemi	9
Dôsledky nevernosti a Božie napomenutie	6
Výchova k láske a čistote	4
Spolu	33

OBSAH, NAUČNÉ (A) A VÝCHOVNÉ (B) CIELE

1. Boh Stvoriteľ vecí viditeľných a neviditeľných

1. 1. Biblia

A: Definovať, čo je SP a vedieť ho odlišiť od iných kníh,
 – oboznámiť žiakov s autorstvom SP, s delením SP a jazykom, v ktorom bolo napísané.

B: Používaním SP na hodinách náboženstva vzbudiť úctu k SP a túžbu čítať ho;

– naučiť žiakov, že udalosti zo SP dávajú svetlo a riešenie do ich konkrétnych životných situácií.

1. 2. Prvé stránky Svätého písma – stvorenie sveta

- A: Uvedomiti si, že Boh je pôvodcom všetkého stvorenia, že človek pochádza od Boha, je stvorený na Božiu podobu a je od neho závislý,
– neposlušnosť priviedla človeka do nešťastia a vzdialila ho od Boha.
B: Naučiť žiakov pracovať so SP, hľadať miesta podľa hesiel, motivovať žiakov k modlitbe chváliť Boha a ďakovať mu,
– viesť žiakov k vzájomnej úcte, všetci ľudia sú si pred Bohom rovní,
– poukázať na klamné zvädzania, na hriechy a ich následky.

2. Boh si vyvoluje svoj národ

2. 1. Boh povoláva Abraháma.

- A: Poukázať na prostredie, z ktorého pochádzal Abrahám,
– Abrahámovu načúvanie Božieho hlasu, uverenie Bohu a poslušnosť Božej vôli.
B: Viesť žiakov k úplnej dôvere v Boha,
– poukázať na dobrá, ktoré človek obsiahne cez vieru a poslušnosť voči Bohu.

2. 2. Najväčšia skúška Abraháma

- A: Povzbudiť žiakov, aby si zobrali za vzor silu Abrahámovej viery v Boží prísľub (narodenie syna).
B: Poukázať žiakom na to, že hoci je niečo ľudsky nemožné, Bohu nič nie je nemožné a je verný vo svojich prísľubeniach,
– Boh skúša našu vieru a poslušnosť neraz v bolestných udalostiach; skúškami sa naša viera upevňuje.

2. 3. Jakub v Božej škole

- A: Boh zosilva verný svojím prísľubom napriek ľudským pokleskom,
– Boh vedie a vychováva Jakuba.
B: Uvedomiti si, že Boh odpúšťa každému človeku, ak úprimne ľutuje a vyzná svoje viny,
– byť vďačný Bohu za dar odpustenia,
– jedine s Božou pomocou sa môžeme zmeniť v lepších ľudí.

2. 4. Jozefova vernosť v skúškach

- A: Poukázať na to, že Jozef napriek nespravodlivosti, ktorej sa mu dostalo od vlastných bratov, nezanevrel na Boha, ale ešte vrúcnejšie sa k nemu utiekal.
B: Vysvetliť žiakom, že Boh má s každým človekom dôležitý plán,
– plnenie jeho vôle prináša veľa osobného dobra i dobra pre iných.

2. 5. Jozefovo víťazstvo

- A: Oboznámiť žiakov s vážnou existenčnou situáciou Jakubovej rodiny,
– porozprávať o Božom pláne spásy (protroctvo: „z Egypta som si povolal Syna“).
B: Viesť žiakov k odpúšťaniu každému a každej krivdy,
– poukázať na to, že Boh môže aj nepríjemné a bolestné udalosti využiť na dobro (predanie Jozefa do otroctva znamenalo záchranu Jakubovej rodiny od smrti hladom).

3. Boh vedie svoj ľud

3. 1. Povolanie Mojžiša

- A: Boh si povolal Mojžiša, aby prostredníctvom neho vyviedol vyvolený národ z otroctva na slobodu,
– Boh cez človeka a jeho rozhodnutie poslúchať Boha uskutočňuje dielo vykúpenia a spásy človeka.
B: Viesť žiakov k úprimnej snahe spoznávať Boha a poslúcha ho,
– uvedomovať si, že keď budem spolupracovať s Bohom, splním svoje poslanie a zmysel vlastného života.

3. 2. Noc odchodu z Egypta – Veľká noc

- A: Oboznámiť žiakov s tradíciou židovskej Veľkej noci a predobrazom krvi obetovaného baránka,
– s prechodom cez Červené more; predobraz vyslobodenia z otroctva hriechov a vstupu do nového života s Bohom.
B: Pestovať v sebe vďačnosť za Kristovu obeť na kríži (pripomínať si ju najmä v piatok),
– túžiť odísť z otroctva hriechov a zakúšať radosť zo slobody a blízkosti Boha.

3. 3. Putovanie púšťou

- A: Keďže Izraeliti žili v otroctve a s pohanní, bolo potrebné, aby Boh zmenil ich zmysľanie a aby mu bezpodmienečne dôverovali,
– zmena niečoho zabehnutého vždy bolí, ale prináša užitočné ovocie.
- B: Náš život je cesta cez púšť do zaslúbenej zeme (neba); keďže sme hriechmi, Boh náš počas nášho života vychováva a očisťuje cez rôzne i bolestivé skúšky,
– človek sa môže len vtedy uzdraviť, keď spozná svoju chorobu a nechá sa liečiť.

3. 4. Desatoro

- A: Oboznámiť žiakov so zmluvou medzi Bohom a ľudom,
– uvedomiť si, že porušovanie zmluvy môže byť len zo strany človeka, čo prináša človeku len nešťastie a bolesť.
- B: Viesť žiakov k chápaniu Desatora ako prejavu Božej lásky a starosti o človeka,
– pochopiť, že šťastie a sloboda človeka spočíva práve vo vernosti Zmluve.

3. 5. Jozue – Mojžišov nástupca

- A: Uvedomiť si, kto môže byť pravým vodcom iných – kto verí Bohu, spolieha sa na neho a je poslušný jeho prikázaniam,
– poukázať na to, že bez Božej pomoci človek nič nezmôže a dôvera človeka v Boha je vždy odmenená úspechom.
- B: Poukázať na to, že viesť iných môže len ten, kto sa sám necháva viesť Bohom,
– pýchou a neposlušnosťou sa človek oddeľuje od Boha, svojho Pôvodu.

4. Boží ľud v zaslúbenej zemi

4. 1. Sudcovia

- A: Charakterizovať úlohu a postavenie sudcu,
– poukázať na príčiny potreby sudcov – dôsledok neposlušnosti Božích príkazov.
- B: Uvedomiť si, že ak sa človek definitívne nerozhodne odmietat' zlo vo svojom vnútri, bude musieť s ním vždy bojovať,
– nabaďať deti postupne odstraňovať svoje nedostatky.

4. 2. Rúť

- A: Oboznámiť žiakov s históriou rodiny, do ktorej sa pohanka Rúť vydala,
– poukázať na otvorenosť Rúť prijat' vieru v Boha a zachovať vernosť židovskej tradícii.
- B: Vzbudiť v žiakoch otvorenosť k Božiemu slovu a prijat' ho za svoje,
– ochoťu pomáhať starým rodičom a starým ľuďom.

4. 3. Samuel

- A: Oboznámiť žiakov s udalosťami okolo narodenia Samuela a jeho zasvätením službe Bohu,
– poukázať na pohotovosť Samuela načúvať Božiemu volaniu a plneniu Božej vôle.

4. 4. Šaul a Dávid

- A: Oboznámiť žiakov s požiadavkou ľudu – mať kráľa,
– so správaním Šaula a stratou Božej priazne.
- B: Uvedomiť si, že pokiaľ človek žije v súlade s Božou vôľou, darí sa mu dobre a je šťastný,
– odklonenie sa od Božej vôle, svojvôľa, priťahuje rozvrátenosť mysle a nešťastie. (Božia vôľa znamená, že Boh chce naše dobro a on najlepšie vie, čo človeku osoží a čo mu prináša škodu.)

4. 5. Dávidov briech a lítosť

- A: Oboznámiť žiakov s vyvolením Dávida za kráľa a s jeho dôverou v Božiu pomoc.
- B: Byť si vedomý, že všetko sme dostali od Boha ako dar, a preto nemáme byť na čo pyšní, lebo dary nás zaväzujú ku konaniu dobra,
– nabaďať deti k tomu, aby si po hriechu vždy vzbudili dokonajú lítosť a čím skôr sa vyspovedali,
– viesť deti k poslušnosti voči rodičom a modlitbe za nich.

4. 6. Šalamún

- A: Poukázať na to, prečo sa Šalamún zapáčil Bohu,
– aj dobrý človek sa môže pokaziť, ak prestane spolupracovať s Božou milosťou a riadi sa len ľudským úsudkom.
- B: Vzbudiť túžbu po múdrosti nielen v svetskej oblasti, ale aj po múdrosti pred Bohom,

- viesť žiakov k úctivému a nábožnému správaniu v kostole,
- uviedomovať si, že moje telo je chrámom Ducha Svätého a modliť sa za vytrvalosť vo viere a v dobrom.

4. 7. Prorok Eliáš

- A: Poukázať na Eliášovu rozhodnosť hovoriť pravdu, hoci sa to druhým nebudu páčiť,
- riskovať, že nás budú za to nenávidieť,
  - Eliášova obeta na Karmeli.
- B: Učiť sa dôverovať Bohu, ktorý sa stará o človeka v každej situácii,
- nezabúdať na konečný cieľ človeka – večný život,
  - viesť deti k nábožnému prežívaniu svätej omše.

4. 8. Elizens a Naman Syrsky

- A: Oboznámiť žiakov s povolaním Elizaea a s jeho túžbou po duchovných daroch,
- poukázať na Namanovu vieru a následné telesné uzdravenie, prijatie viery v jediného Boha.
- B: Viesť žiakov k rozlišovaniu hodnôt a dávaniu prednosti trvácim hodnotám,
- pobádať k zážitkom z viery a vďačnosti za Božie dary.

5. Dôsledky nevernosti a Božie napomenutie

5. 1. Zajatie Izraelitov ako dôsledok ich nevernosti

- A: Oboznámiť žiakov s históriou rozdelenia židovského kráľovstva (930 pr. Kr.),
- poukázať na príčiny a dôsledky zajatia,
  - život v zajatí, obrátenie národa a túžba po návrate a slobode.
- B: Uvedomienie si, že človek spáchaním ťažkého hriechu (napr. modloslužby) pretrháva spojenie s Bohom,
- povzbudzovať žiakov k pravidelnému spytovaniu svedomia a prístupovaniu k svätej spovedi, ktorá je návratom k Bohu,
  - osvojovať si čnosti (trvalý návyk konať dobro).

5. 2. Prorok Daniel

- A: Oboznámiť žiakov s pôsobením proroka Daniela a jeho spoločníkov počas zajatia na kráľovskom dvore,
- poukázať na Danielovu rozhodnosť neprestúpiť Boží príkaz a následné Božie dary za jeho vernosť,
  - svoju vernosťou sa stal pomocou a povzbudením aj pre iných.
- B: Viesť žiakov k odvaha zostať vždy verný svojmu svedomiu a dôvere v Božiu pomoc,
- modliť sa o Božiu ochranu, zastať sa slabých, byť spravodlivý.

5. 3. Návrat z babylonského zajatia

- A: Oboznámiť žiakov s históriou prepustenia Židov z babylonského zajatia,
- túžba po novom chráme v Jeruzaleme a jeho výstavba.
- B: Uvedomienie si, že bez Boha nemôžeme existovať a už vôbec nie byť šťastnými ľuďmi,
- vzbudzovať túžbu po častej návšteve chrámu (na poklone Svätosti olámnej) a účasti na svätej omši aj počas týždňa.

5. 4. Prorok Jonáš

- A: Poukázať na to, že Boh chce zachrániť všetkých ľudí, aj pohanov,
- pochopiť, že Boh používa človeka ako svoj nástroj, cez ktorý chce pomáhať ľuďom ku spásu,
  - uviedomíť si, že protivíť sa Božej vôli je nemúdre a prináša trápenie a škody aj iným.
- B: Povzbudzovať žiakov k spoznávaniu Božej vôle, zvlášť k zachovávaniu Božích príkazaní,
- v čistom srdci možno počuť, čo Boh od človeka žiada vykonať.

5. 5. Machabejskí mučeníci

- A: Oboznámiť žiakov so životom Izraelitov od návratu z babylonského zajatia až po narodenie prislábeného Mesiáša Ježiša Krista,
- poukázať na odhodlanie a hrdinstvo Machabejcov (Úda, matka a sedem synov, Eleazár) zostať verní Božím zákonom aj za cenu vlastného života,
  - viera vo večný život, ktorý má prednosť pred pozemským dočasným životom.
- B: Uvedomíť si, že každý človek môže zostať verný Bohu, ak to chce a prosí Boha o silu,
- cvičiť sa v malých sebazapreniach, aby keď nastanú ťažšie, človek mohol obstáť.

6. Výchova k láske a čistote

JEŠTY ROČNÍK

6. 1. Rodina, v ktorej žijem

- A: Poznávať vlastnú rodinu, jej hodnoty, tradíciu, uvažovať, ako môžem konkrétne prispievať k dobrej rodinnej atmosfére.
B: Vážiť si, čo sa mi páči u mojich rodičov, čo by som chcel robiť ináč, aby sa atmosféra v rodine zlepšila.

6. 2. Priateľstvo

- A: Živo si uvedomiť hodnotu priateľstva ako predpoklad čistej lásky a ako predpoklad objavenia duchovných hodnôt, najmä lásky k blížnemu.
B: Uvedomiť si, že priateľstvo si vyžaduje čas, schopnosť načúvať tomu druhému, vedieť sa obetovať pre druhého.

6. 3. Sebaovládanie

- A: Uvedomiť si, že sebaovládanie vždy vyžaduje námahu, ale bez neho sa nedá v živote zaobísť, bez neho by človek čoskoro narazil.
B: Sebaovládaniu sa treba učiť postupne od malých vecí k väčším a hodnotnejším.

Odporúčaná literatúra a pomôcky

Veľa príbehov SZ je sfilmovaných. Môžu poslúžiť ako veľmi dobrá a vhodná ilustrácia. Treba však dbať na vhodnosť premietania jednotlivých scén i na to, aby to nebolo pravdivé sledovanie videonahrávok.

Okrem učebnice a metodickéj príručky (ďalej len MP) môžeme čerpať z literatúry:

JANÁČ, P., OPARTY, A., ŠKANTÁR, J.: *Po stopách našej spásy I.*, Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Tmave vo vydavateľstve Príroda, 1991.

ORENDÁČ, P., LENCZ, L., HUDÁK, P., BEREŠOVÁ, M.: *Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a I. - 2. ročník SŠ.* Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.

Charakteristika 6. ročníka

Učivo 6. ročníka je zamerané na poznávanie a štúdium Svätého písma Nového zákona, ktoré vysvetľuje Ježišovu náuku a jej praktizovanie v živote. Opiera sa o učivo 5. ročníka a v niektorých prípadoch sa na neho odvoláva. Okrem učebnice náboženskej výchovy je potrebné, aby všetci žiaci mali knihu Svätého písma Nového zákona, lebo si musia osvojiť zručnosť vo vyhľadávaní textov. Jednotlivé témy sú v učebnici koncipované pomerne obsiahlo; aby sa vyčerpala téma a splnili stanovené ciele, v mnohých prípadoch treba venovať jednej téme viac vyučovacích hodín. Podľa obsahu jednotlivých tém a pre lepšiu orientáciu učivo možno rozdeliť do týchto tematických celkov.

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Ježiš prišiel k nám	3
Život lásky	6
Výdarený život	5
Zlo a moc odpustenia	4
Život v Ježišovej prítomnosti	5
Nový Boží ľud	5
Výchova k láske a čistote	5
Spolu	33

OBSAH, NÁUČNÉ (A) A VÝCHOVNÉ (B) CIELE

1. Ježiš prišiel k nám

1. 1. Anjel zvestuje narodenie Spasiteľa

- A: Boh má svoj plán s ľudstvom i s každým jednotlivým človekom.
B: Dôverovať Bohu i napriek tomu, že nateraz nechápeme jeho vôľu.

1. 2. Laudia sa pripravujú na príchod Vykupiteľa

- A: Uvedomiti si dar slobodnej vôle a od nej odvíjajúce sa rozhodnutia plniť či neplniť Božiu vôľu,
– oboznámiť žiakov s poslaním a činnosťou Jána Krstiteľa.
B: Pripraviť svoje srdce tak, aby Boh mohol v ňom vždy prebývať,
– viesť deti k pravidelnému spytovaniu svedomia – prehodnocovať svoje skutky; chrániť sa zvlášť ťažkého hriechu.

1. 3. Vykupiteľ prichádza

- A: Naplnenie Božieho prisľubenia sa uskutočnilo príchodom Božieho Syna na svet,
– Boh pokračuje vo svojom pláne spásy prostredníctvom ľudí – Ježišových učeníkov.
B: Uvedomiti si lásku nebeského Otca, ktorá nám bola preukázaná cez poslanie Božieho Syna a jeho vykupiteľskú smrť,
– mať otvorený vnútorný sluch na Boží hlas a byť ochotný spolupracovať s Božou vôľou a milosťami.

2. Život lásky

2. 1. Prave hodnoty života

- A: Ježiš nás učí poznávať prave hodnoty a ich ovocie,
– na základe citátov zo SP predstaviť a definovať nebeské kráľovstvo, odhaliť jeho vlastnosti.
B: Postupne nadobúdať skúsenosti, že voľba pravých hodnôt naplnia človeka pokojom a šťastím,
– porozmýšľať, aký je môj vzťah ku Kristovi, ako ho prijíмам.

2. 2. Nepravé hodnoty života

- A: Na príkladoch žiakom poukázať, že vienu človek prejavuje skutkami,
– vysvetliť, čo je to egoizmus a aké sú jeho následky (utrpenie iných, závisť, nepokoj).
B: Pouvažovať nad tým, aký je môj vzťah k hmotným veciam a čo je pre mňa prvoradé,
– uvedomiti si, že závislosť od vecí robí z človeka otrocka.

2. 3. Najdôležitejšia zásada pre život

- A: Vysvetliť pojem lásky, poukázať na to, že prikázanie lásky obsahuje tri poslania: láska k Bohu, k sebe a bližnému.
B: Zamyslieť sa nad tým, ako uskutočňujem prikaz lásky vo svojom konaní,
– urobiť konkrétny skutok telesného alebo duchovného milosrdenstva.

2. 4. Program pre správaný život

- A: Poukázať na radosť, ktoré ponúka človekovi dnešný svet a porovnať ich s tými, ktoré ponúka Ježiš,
– vysvetliť žiakom jednotlivé blahoslavenstvá, tiež ich náročnosť, ale aj duchovné bohatstvo.
B: Pouvažovať nad tým, po ktorých blaženstvách sveta túžim najviac a aký to má dopad na môj život,
– vyvolať u žiakov túžbu žiť podľa Ježišových blahoslavenstiev, ktoré človeka robia natrvalo šťastným.

2. 5. Podobenstvá – pomôcky pre správaný život

- A: Prhlbližiť a vysvetliť význam slova podobenstvo a jeho úlohu v učení Ježiša Krista,
– vysvetliť podobenstvo o rozsieváčovi, aby si žiaci uvedomili, akou sú pôdou.
B: Uvedomiti si, že Ježišove podobenstvá mi majú pomôcť získať pravdivý obraz o sebe a o svojom vzťahu k Bohu a k blízkym,
– vzbudiť túžbu, aby sa Božie slovo vo mne ujalo a stále prinášalo úrodu.

3. Vydarený život

3. 1. Úspešný život

- A: Vysvetliť žiakom podobenstvo o talentoch,
– poukázať na to, že dary sme nedostali len na svoj osoh, ale aj na obohatenie iných ľudí.
B: Uvedomiti si, že dary prinášajú so sebou zodpovednosť pred Bohom, ale i odmenu za námahu,
– viesť žiakov k usilovnosti a cieľavedomosti pri rozvíjaní svojich schopností.

3. 2. Božia pomoc pre dobrý život

- A: Definovať, čo je to modlitba a oboznámiť žiakov s národom na modlitbu,
– rozobrať modlitbu Otče náš.
B: Pestovať u žiakov potrebu modliť sa,
– povzbudzovať k modlitbe vlastnými slovami a nachádzať v nej Božiu blízkosť.

3. 3. Ovocie dobrého života

- A: Na biblických príkladoch žiakom ozrejmili význam dávania – delenia sa,
– pochopiť, že skutky človeka hovoria o jeho charaktere a vnútre.
B: Viesť deti k ochote robiť dobré skutky bez nároku na odmenu,
– viesť deti k vďačnosti za všetko, čo dostávajú.

3. 4. Dobrý úmysel

- A: Vysvetliť žiakom postupnosť: úmysel – rozhodnutie – skutok,
– na základe podobenstva o farizejovi a mytníkovi poukázať, aký má význam úmysel človeka pred Bohom.
B: Viesť žiakov k tomu, aby sa pred každým rozhodovaním zamysleli, aký je ich úmysel,
– vedieť prejaviť ľútosť a ospravedlniť sa, ak urobím niečo zlé.

4. Zlo a moc odpustenia

4. 1. Zlo vo svete a vo mne

- A: Uvedomiť si, že náchylnosť ku hriechu je dôsledkom dedičného hriechu,
– poukázať na prostriedky, ktorými sa stávame odolnejšími proti hriechu (modlitba, spytovanie svedomia, svätá omša, sväté prijímanie, sviatosť zmierenia, pôst.)
B: Poukázať na to, že nestačí len nekonať zlo, ale že máme konať dobro,
– uvedomiť si, že sami nič nezmôžeme proti zlu, ale že k tomu potrebujeme aj Božiu pomoc (milosť) a našu spoluprácu.

4. 2. Bob odpúšťa hriešnikom

- A: Uvedomiť si, že Boh odpustí každý hriech, keď ho človek úprimne ľutuje a vyzná (podobenstvo o stratenej ovci),
– pochopiť, že odpustenie je dar, ktorý nám získal Boží Syn svojou smrťou na kríži.
B: Podnietiť deti ku svätej spovedi, aby túžili po vnútornom pokoji a radosť, po milostiach, ktoré dostanú pri tejto sviatosť.
– viesť žiakov k vďačnosti Ježišovi za dar odpustenia vo sviatosťi zmierenia.

4. 3. Ak odpustíte ľuďom ich poklesky

- A: Pochopiť, že keď Boh odpúšťa človekovi jeho hriechy, aj ľudia si majú navzájom odpúšťať,
– analyzovať podobenstvo o nemilosrdnom sluhovi.
B: V modlitbe „Otče náš...“ sami hovoríme nebeskému Otcovi, aby nám odpustil tak, ako i my odpúšťame druhým ľuďom,
– viesť deti k odpusteniu iným, lebo Boh nám odpúšťa v neporovnateľne väčšej miere, ako si my odpúšťame navzájom.

5. Život v Ježišovej prítomnosti

5. 1. Život s Ježišom

- A: Na základe podobenstva o viniči poukázať na spojenie človeka s Bohom,
– pochopiť, že aj v utrpeniach a skúškach Boh dáva človekovi svoju pomoc cez svoju milosť a iných ľudí.
B: Podnecovať žiakov k čítaniu SP a častému prijímaniu Eucharistie,
– uvedomiť si, že sa potrebujeme ustavične očisťovať (sviatosť zmierenia), aby sme sa stávali pevnými a zrelými ľuďmi.

5. 2. Potreba obnovy sily

- A: Oboznámiť žiakov s náboženským stolovaním u Židov (hlavne na Veľkú noc) a pri Poslednej večeri,
– poukázať na novozákonnú obeť (obetu Božieho Syna na kríži) – a svätú omšu.
B: Podnecovať žiakov k účasti na svätej omši aj mimo nedele,
– zamyslieť sa, ako prístupujeme k prijímaniu Eucharistie, nakoľko pocítujeme potrebu byť spojený s Ježišom.

5. 3. *Viazstvo nad brichom a smrťou*

- A: Pochopiť, že Ježišova smrť a zmŕtvychvstanie je víazstvom nad diablom a smrťou, ktoré otvára cestu do neba každému človeku.
B: Zamyslieť sa, nakoľko som vďačný Ježišovi za obetu, ktorú podstúpil kvôli mne,
– pouvažovať, ako spolupracujem s Božími milosťami na svojej spáse i na spáse svojich blížnych.

5. 4. *Rast Božieho kráľovstva*

- A: Vysvetliť ziaikom, čo sa myslí pod pojmom „Božie kráľovstvo“, ktoré je v nás a medzi nami (Lk 17, 20-21).
B: Vzbudiť túžbu po poznaní a zakúšaní Božieho kráľovstva – láska, pokoj srdca, radosť z obety pre druhého (Mt 6,3; Jn 18, 36).

5. 5. *Obeti vám bude znamením*

- A: Poukázať na biblický obraz Božej prítomnosti v podobe ohňa,
– na dary Ducha Svätého (7).
B: Podnecovať deti k modlitbe k Duchu Svätému a prosíť ho o svetlo do svojho života,
– uvedomiť si, že Duch Svätý účinkuje v Cirkvi i v mojej duši, zvlášť pri prijímaní sviatostí.

6. Nový Boží ľud

6. 1. *Úloha biskupov a kňazov*

- A: Na základe biblických textov poukázať na povolanie apoštolov a ich poslanie,
– oboznámiť ziaikov, ako Ježiš odovzdával svoju moc apoštolom a pastiersky úrad Petrovi.
B: Mať v úcte duchovné povolanie, uvedomiť si, že prostredníctvom kňazov sa nám dostávajú Božie dary a spása,
– modliť sa za biskupov a kňazov, lebo zastávajú zodpovednú úlohu v Cirkvi.

6. 2. *Život prvých kresťanov*

- A: Na základe textu Sk 2, 42-47 poukázať na spôsob života prvých kresťanov,
– aktualizovať na dnešnú dobu život prvých kresťanov.
B: Podnecovať k životu podľa vzoru prvých kresťanov – modlitba, Božie slovo, Eucharistia, spoločenstvo,
– pobádať k spoločnej modlitbe v rodine a k životu viery.

6. 3. *Spoločenstvo v slávení aj v živote*

- A: Poukázať na silu a svedectvo spoločenstva prvých kresťanov – nežižná láska, vzájomná pomoc pri materiálnych potrebách.
B: Povzbudzovať k pravidelnej modlitbe, čítaniu Svätého písma, prijímaniu Eucharistie,
– budovať triedne spoločenstvo a zapájať sa do spoločenstva detí vo farnosti.

6. 4. *Šírenie Božieho slova*

- A: Oboznámiť ziaikov s príkazom Ježiša, ktorý dal apoštolom – učiť všetky národy, aby boli všetci ľudia spasení.
B: Byť si vedomý úlohy, že každý kresťan má ďalej odovzdávať iným to, čo on sám prijal ako dar od Boha,
– pri spytovaní svedomia si položiť otázku, či svojím správaním a svojimi postojmi šírim Ježišovo učenie.

6. 5. *Završenie Božieho kráľovstva*

- A: Uvedomiť si rozdiel medzi svetským a Božím súdom (osobný súd a posledný súd),
– poukázať na to, že ako myslím a konám, taký život si vytváram.
B: Vieť ziaikov k tomu, aby vždy boli pripravení na smrť a pestovať túžbu po stretávaní sa s Ježišom v každodennom živote,
– často si pripomínať, že pozemský život je len prípravou na večný život v plnosti, a že dobre žiť sa vždy oplatí!

7. Výchova k láske a čistote

7.1. Zázrak živiota

- A: Vzbudiť úctu k druhému pohlaviu, pestovať úctu k životu od jeho počatia ako k tajomnému Božiemu daru.
B: Byť vďačný svojim rodičom za prijatie a odovzdanie tohto daru.

7.2. Stávam sa mužom, stávam sa ženou

- A: Poukázať na Boží plán obsiahnutý v rôznej pohlavnosti človeka.
B: Vzbudiť úctu k svojmu telu z pohľadu sexuality a strážiť si svoju čistotu i druhých.

7.3. Poznávanie lásky

- A: Objaviť so žiakmi, že skutočná láska môže jestvovať iba v duchovnej sfére a vychádza z Božej lásky.
B: Iba správne vedený duchovný život je predpokladom skutočnej lásky.

7.4. Etapy lásky

- A: Poukázať na to, že s dozrievaním vzťahu dozrieva aj láska a prechádza jednotlivými etapami.
B: Odhaliť lásku mladých ako obdobie šťastného a radosného prežívania mladosti v čistote.

Odporúčaná literatúra a pomôcky

Okrem učebnice *Rastiem v láske* a metodickej príručky môžeme využiť video-nahrávku Ježiš Nazaretský a v príprave na vyučovanie sa môže vhodne využiť literatúra:

- JANAČ, P., OPARTY, A., ŠKANTÁR, J.: *Po stopách našej spásy II*. Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve Príroda, a. s., 1993.
KAMIENSKA, A.: *Osem blahoslavenstiev*. Bratislava : Lúč, 1991.
FORGAN, V. I.: *Sviatosť*. Bratislava : SSV v Trnave vo vydavateľstve, Ikar, a. s., 1990.
FORGAN, V. I.: *Čo je sviätá omša?* Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve, Ikar, a. s., 1990.
FORGAN, V. I.: *O sviatosť pokánia*. Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve Ikar, a. s., 1990.
JANAČ, P.: *Liturgia v našom živote*. Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve Príroda, a. s., 1990.
ORENDÁČ, P., LENZ, I., HUDÁK, P., BEREŠOVÁ, M.: *Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.

Charakteristika 7. ročníka

Učivo 7. ročníka v učebnici nie je členené na jednotlivé tematické celky, ale podľa sa bez členenia, a preto ho pre lepšiu orientáciu i rozvrhnutie učiva do časovo-tematického plánu možno obsahovo rozčleniť do týchto tematických celkov.

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Čo je Cirkev?	3
Sloboda Cirkvi a nebezpečenstvá jej hroziace	5
Potreba obnovy Cirkvi v duchu jej zakladateľa	5
Kresťanský novovek	5
Cirkev dnes	5
Cirkev v dejinách Slovenska	6
Výchova k láske a čistote	4
Spolu	33

Tematický celok Výchova k láske a čistote zaradujeme do časovo-tematického plánu po dohode s vyučujúcimi prírodopisu a občianskej výchovy, aby problematiku dospievania, pohlavného dozrievania a rozmnožovania preberali v rovnakom časovom horizonte.

OBSAH, (A) A VÝCHOVNÉ (B) CIELE NAUČNÉ

1. Čo je Cirkev

1.1. Ako sa tvorila dejiny

- A: Pochopiť, že dejiny sa vytvárajú rozhodovaním a konaním človeka, každý človek je tvorcom svojich dejín,
 – stredobodom dejín je Ježiš Kristus.
 B: Uvedomiť si zodpovednosť za svoje konanie, ktoré prispieva k celkovej podobe dejín,

– z dejín sa dá poučiť – vyvarovať sa zla, povzbudiť sa dobými vzormi.

1.2. ... a čo je vlastne Cirkev?

- A: Definovať Cirkev, vedieť odlišiť Cirkev od iných zoskupení či organizácií,
 – pochopiť, v čom spočíva božský a ľudský rozmer Cirkvi,
 – predstaviť hlavné znaky Cirkvi (jedna, svätá, katolícka, apoštolská).
 B: Uvedomiť si svoju príslušnosť k Cirkvi a záväzky vyplývajúce z krsťu,
 – uvedomiť si dobrá plynuce pre dušu, osobný i spoločenský život prostredníctvom sviatostí.

1.3. Cirkev na cestách sveta

- A: Spoznať príčiny prenasledovania kresťanov pohannmi v 1. - 3. storočí a predstaviť najväčších prenasledovateľov Cirkvi,
 – pochopiť význam mučeníctva, spoznať niektorých svätcov – mučeníkov (Agáta, Cecília, Lucia, Tarzcius...),
 B: Mať odvahu brániť a šíriť svoju vieru v okolí, v ktorom žijem,
 – zobrať si príklad z mučeníkov, ktorí uprednostňovali vieru v Boha a večný život pred dočasným mučením a pozemským životom.

2. Sloboda Cirkvi a nebezpečenstvá jej hroziace

2.1. My, ktorí sme sa stretli v Miláne

- A: Oboznámiť žiakov s osobou Konštantína Veľkého – pozitíva i negatíva (zasahovanie cisára do vnútorných záležitostí Cirkvi),
 – spoznať Milánsky edikt a jeho význam pre Cirkev.
 B: Vieť žiakov k vďačnosti za náboženskú slobodu,
 – uvedomiť si právo Cirkvi brániť práva veriacich v štáte, ktorý nerespektuje Božie zákony.

2.2. Kedy vznikla kresťanská Európa

- A: Oboznámiť žiakov so šírením kresťanstva v jednotlivých oblastiach Európy (sv. Patrik, Bonifác, Benedikt – jeho význam pre duchovné dedičstvo Západu),
 – uvedomiť si, že duchovné a kultúrne bohatstvo Európy má svoje korene v kresťanstve.
 B: Uvedomiť sa, že Európa je vyspelá vďaka svojej kresťanskej tradícii,
 – pochopiť, že kresťanskými postojmi môžeme svet meniť k lepšiemu.

2. 3. Cirkev v nebezpečenstve moci a bohatstva

- A: Spoznať situáciu, v akjej sa ocitla Cirkev v 10. a 11. storočí,
– pochopiť vtedajšiu závislosť Cirkvi od panovníka (zlyhávajúce jednotlivcovy).
B: Uvedomiť si, že ak sa človek dá viesť Duchom Svätým, ten bude riadiť jeho myšlienky i skutky a zostane verný Bohu,
– snažiť sa ostať nezávislým od hmotných vecí.

2. 4. Zápas Cirkvi o nezávislosť

- A: Poukázať na účinkovanie Ducha Svätého cez pápeža Gregora VII. v snahe oslobodiť Cirkev z područia svetskej moci,
– pochopiť význam Wormského konkordátu pre rozvoj Cirkvi.
B: Cirkev sa vždy snaží zachovať svoju nezávislosť a chrániť slobodu a práva iných,
– povzbudzovať k vytváraniu zdravých vzťahov a nezávislosti od hmotných výhod a pohodlia.

2. 5. Tisícročná jednotnosť sa narúša

- A: Poukázať na príčiny rozkolu v Cirkvi ako dôsledok osobných sporov jej popredných predstaviteľov,
– pochopiť vtedajší pohľad na vzťah Cirkvi a panovníka na Východe a Západe.
B: Viesť žiakov k tolerancii a znášanlivosti medzi sebou, k iným náboženstvám a národom, spoznávať ich originalitu,
– vzbudiť potrebu modliť sa za zjednotenie kresťanov.

3. Potreba obnovy Cirkvi v duchu jej zakladateľa

3. 1. Svätý hrob

- A: Pochopiť ideu a príčiny krížiackych výprav – oslobodenie Svätého hrobu,
– poukázať na význam krížiackych výprav pre Európu i Cirkev.
B: Vzbudiť odhodlanie brániť posvätné veci a miesta, predovšetkým svoju vieru,
– viesť žiakov k pomoci druhým a ich obrane a tiež k odpúšťaniu.

3. 2. Cirkev sa ohradzuje

- A: Poukázať na príčiny nesprávneho smerovania obrody v 12. storočí,
– pochopiť potrebu vzdelávania sa v náboženských veciach a štúdia Svätého písma.
B: Pochopiť, že pravá obroda je dielom Ducha Svätého a vedie cez rešpektovanie učiteľského úradu Cirkvi.

3. 3. Hľadať pravdu a žiť v pravde

- A: Pochopiť, že pravdu treba najprv hľadať a potom podľa nej aj žiť (*Ježiš je Pravda*),
– oboznámiť žiakov s dnešným pohľadom Cirkvi na inkvizíciu.
B: Poznávať bližšie Ježiša, ktorý o sebe povedal, že je Cesta, Pravda a Život.

3. 4. Veľká západná schizma

- A: Poukázať na novú snahu svetskej moci (Filip IV.) zasahovať do záležitostí Cirkvi – avignonské zajatie,
– poukázať na význam snemu v Kostmici na vyriešenie problému i význam snemu pre Cirkev.
B: Vzbudiť potrebu modlitby za Svätého Otca i ďalších cirkevných predstaviteľov,
– uvedomiť si, že neústupčivosť problémny nerieši, ale ich stupňuje.

3. 5. Cirkev zakladá školy a univerzity

- A: Poukázať žiakom na to, že Cirkev vždy bola nositeľkou vzdelania a pokroku,
– oboznámiť žiakov s typmi škôl v stredoveku,
– poukázať na mnohé objavy a vynálezy, ktoré urobili rehoľníci a kňazi.
B: Uvedomiť si zodpovednosť za svoje vzdelanie,
– vzbudiť hrdosť na svoju príslušnosť k Cirkvi a obdiv k slávnym objaviteľom z radov Cirkvi.

4. Kresťanský novovek

4. 1. Sila Ducha Svätého oživuje

- A: Objasniť význam Tridentského koncilu,
– poukázať žiakom, že Duch Svätý účinkuje v Cirkvi, hoci sa navonok javí jej kríza,
– poukázať na vznik nových reholných spoločností a oboznámiť ich s významnými osobnosťami duchovného života.
B: Povzbudzovať žiakov k túžbe po sviatosti birmovania, po pôsobení Ducha Svätého v ich živote (osobná skúsenosť),
– vzbudzovať túžbu po svätosti života.

4. 2. Bratia sa oddeľujú

- A: Priblížiť žiakom príčiny Lutherovej reformácie (ľudská pýcha),
– spoznať dôsledky oddelenia a hlavné odlišnosti v učení protestantov a katolíkov,
– poukázať na hrdinstvá anglických mučeníkov (Morus, Fisher).
B: Viesť žiakov k úcte a poslušnosti voči cirkevnej autorite,
– nebyť nannysleným na svoje vedomosti, ale uvedomovať si, že všetko som dostal od Boha ako dar pre druhých.

4. 3. Podľa toho spoznajú, že ste moji učeníci

- A: Oboznámiť žiakov so situáciou po reformácii, s rekatolizáciou a jej výsledkami,
– poukázať na osobu sv. Františka Saleského a jeho prínos k rekatolizácii.
B: Uvedomiť si, že pravého Kristovho učeníka poznať podľa lásky a obetavosti voči všetkým.

4. 4. Choďte do celého sveta

- A: Oboznámiť žiakov s napínaním misijného poslania Cirkvi v epoche veľkých objaviteľských ciest,
– poukázať na osobu sv. Františka Xaverského a jeho metódy, na súčasnú situáciu v misiách a potrebu naplniť Ježišov misijný odkaz.
B: Uvedomiť si, že každý kresťan má byť misionárom vo svojom okolí,
– modliť sa za misie a misionárov (každý rok mnohí z nich zomierajú mučeníckou smrťou).

4. 5. Čo nevedeli ľudia v 17. a 18. storočí

- A: Poukázať na chápanie Svätého písma a úlohy vedy v 17. storočí,
– definovať kompetencie vedy a náboženstva.
B: Uvedomiť si, že viera a veda nie sú v nepriateľstve,
– pochopiť, že pochybnosti vo viere mi spôsobuje moja nevedomosť – túžiť po poznaní Božích pravd.

5. Cirkev dnes

5. 1. Uskutočňovanie sociálneho učenia Cirkvi

- A: Poukázať na priemyselnú revolúciu v 19. storočí a na jej dôsledky pre život jednotlivých ľudí,
– Cirkev vždy bránila ubiedených; poukázať na súčasné aktivity Cirkvi v sociálnej oblasti.
B: Viesť žiakov k sociálnemu citeniu, uvedomiť si, že sociálnou prácou sa prejavuje služba Kristovi,
– urobiť konkrétny skutok lásky k blížnym.

5. 2. Cirkev v 20. storočí

- A: Oboznámiť žiakov s hlavnými udalosťami 20. storočia, ich dôsledkami na život ľudstva a s úlohou Cirkvi v novej situácii,
– oboznámiť žiakov s pápežmi 20. storočia a ich prínosom pre Cirkev a ľudstvo.
B: Pociťiť zodpovednosť za vlastný prínos pre Cirkev.

5. 3. Cirkev – spoločníčka na ceste vedy

- A: Poukázať na nebezpečenstvo zneužitia nových objavov proti ľudstvu (atómová energia, bioinžinierstvo, klonovanie),
– poukázať na nutnosť zodpovedného konania vedcov a nebezpečenstvo manipulácie so svedomím.
B: Uvedomiť si, že to, čo viem a vlastním, nemám zneužívať, ale som za to zodpovedný a mám to využívať na dobro iných a konať podľa svojho svedomia.

5. 4. Šanca pre tretie tisícročie

- A: Poukázat, v čom má ľudstvo šance, aby prežilo aj 3. tisícročie,
– priblížiť osobnosti ako Maximilián Kolbe, Matka Terezia, Albert Schweizer.
B: Uvedomiť si, že osud sveta a Cirkvi závisí aj odo mňa,
– viesť žiakov k hlbšej modlitbe a vzbudiť túžbu zúčastniť sa mládežníckeho stretnutia.

6. Cirkve v dejinách Slovenska

6. 1. Šrenie Cyrilometodského odkazu

- A: Oboznámiť žiakov s politickou a náboženskou situáciou na Veľkej Morave po smrti Metoda a s osudom slovenskej liturgie,
– priblížiť žiakom osoby prvých slovenských svätcov – Gorazd, Andrej-Svorad, Benedikt, Bystrik.
B: Pestovať hrdosť na naše náboženské tradície,
– zobrať si príklad zo svätcov nášho národa a mať v úcte posvätné miesta (chrámy).

6. 2. Reformácia

- A: Priblížiť žiakom situáciu Cirkvi v Uhorsku po Moháčskej bitke,
– oboznámiť žiakov s odbojom kalvínskych kniežat proti katolíkom.
B: Pestovať znášanlivosť a porozumenie medzi ľuďmi,
– byť vytrvalým vo viere, hoci to niekedy môže byť spojené s ťažkosťami.

6. 3. Cirkve – spoločníčka na ceste vedy

- A: Poukázat na prínos Cirkvi a jej predstaviteľov ku kultúrnemu povzneseniu slovenského národa,
– oboznámiť žiakov s univerzitami na Slovensku a s kňazmi, ktorí slúžili povzneseniu slovenského národa.
B: Mať v úcte všetkých, čo pomohli povznášať náš národ na vyššiu úroveň,
– pestovať kultúru vyjadrovania a uvedomiť si silu vypovedanej myšlienky (naučiť sa, kedy a čo povedať a kedy mlčať, *Mt 12, 33-37*).

6. 4. Štyridaťročné putovanie nášho národa púšťou

- A: Oboznámiť žiakov so situáciou, ktorá nastala pre Cirkve po druhej svetovej vojne a hlavne po komunistickom prevrate v roku 1948,
– poukázat na utrpenie biskupov, kňazov a veriacich, likvidáciu reholí a Gréckokatolíckej cirkvi.
B: Pamätať na hrdinstvo všetkých, čo sa obetovali za svoje presvedčenie a zachovanie viery pre budúce pokolenia,
– uvedomiť si nebezpečenstvo každej totality; pokúšať sa vždy odpustiť, hoci je to ťažké.

6. 5. Panma Mária kráľka dejinami Slovenska

- A: Poukázat na hlbokú úctu slovenského národa k Panne Márii, zvlášť v časoch prenasledovania a utrpenia,
– vyvolenie Sedembolestnej za patrónku Slovenska.
B: Podnietiť žiakov k modlitbe svätého ruženca a návšteve niektorého mariánskeho pútnického miesta.

7. Vychova k láske a čistote

7. 1. Definícia lásky

- A: Chápať lásku ako dobrovoľný dar inému človeku alebo iného človeka, ktorý môžem dať, prijať alebo odmietnuť.
B: Láska sa prejavuje v konkrétnom preukazovaní dobra a prinášaní obety pre milovanú osobu.

7. 2. Telesný, duševný a duchovný život

- A: Pochopiť zjavenú pravdu, že okrem telesného a duševného života existuje život ducha ako obraz a podoba Boha v človeku.
B: Sprostredkovať istú predstavu o skúsenosti duchovného života, aby žiaci zaťažili rozvíjať ho vierou a láskou k Bohu a k blížnemu.

7. 3. Psychosexuálne rozdiely medzi chlapcom a dievčaťom

- A: Spoznať a uvedomiť si psychické rozdiely medzi chlapcom a dievčaťom.
B: Pochopiť ich vplyv na správanie pri vzájomnej komunikácii.

7. 4. Byť sám sebou

- A: Pochopiť, že každý je originál a treba si budovať vlastnú identitu.
 B: Naučiť sa prijímať dobré rady od tých, ktorí túto etapu už absolvovali a záleží im na našom dobre.

Odporúčaná literatúra a pomôcky

Odkem učebnice, metodologickej príručky a pracovného zošita môžeme čerpať z nasledujúcej literatury:

- JANÁČ, P.: *Kristus žije v dejinách Cirkvi I.* Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Tmave vo vydavateľstve Príroda, 1991.
 JANÁČ, P.: *Kristus žije v dejinách Cirkvi II.* Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Tmave vo vydavateľstve Príroda, 1991.
 ONDRUŠ, R. SJ: *Blizki Bohu i ľudom.* Bratislava, pre Spolok svätého Vojtecha v Tmave Vydavateľstvo Tatra, 1991.
 ONDRUŠ, R. SJ: *Blizki Bohu i ľudom 4.* Cambridge, Ont., Kanada a Tmava, Priatelia dobrej knihy 1992.
 ONDRUŠ, R. SJ: *Blizki Bohu i ľudom. 5.* Tmava : Dobrá kniha 1995.
 KVASNIČKOVÁ, J.: *Rehole učena a dnes - vo svete i u nás.* Bratislava. USPO Peter Smolík, 1995.
 JUDÁK, V.: *Priatelia Boží - Slovenské martyrológium.* Bratislava : Lúč, 1995.
 ORENDÁČ, P., LENČZ, L., HUDÁK, P., BEREŠOVÁ, M.: *Metodická v príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ.* Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.
 ORENDÁČ, P. a kol.: *Dočítok k Metodologickej príručke výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ.* Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 2000.
- Vo výchove k láske a čistote môžeme vhodne využiť videonahrávky:
Vážíim si Ťa, láska. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, ALFF štúdio, spol. s r. o.
Halo, tu som. Bratislava : LUX communication.
Sexuální výchova II. Paulinky, Praha 1998.

Charakteristika 8. ročníka

Učivo 8. ročníka je zamerané na hlbšie poznanie kresťanských mravných noriem a formovanie kresťanského životného štýlu. Popri zážitku z vyučovania treba klásť dôraz, aby si žiaci osvojili určitý rozsah vedomostí naspamäť, bez čoho by sa len veľmi ťažko mohol rozvíjať ich vzťah k Bohu, k sebe samému a k iným ľuďom. Učebnica sleduje osobné problémy dospelajúcej mládeže a ponúka priestor na slobodný dialóg. Žiaci sa majú naučiť vytvárať vlastný názor, vedieť si ho zdôvodniť a obhájiť. Učivo je rozdelené do piatich tematických celkov.

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Hľadám smer	4
Boh mi udáva smer	5
Dávam sa na cestu	5
Boh mi radí	13
Boh sa mi dáva	6
Spolu	33

OBSAH (A) A VÝCHOVNÉ (B) CIELE NAUČNÉ

1. Hľadám smer

1. 1. Ľudská dôstojnosť

- A: Poukázať na individuálnu originalitu človeka a vzájomnú odlišnosť medzi ľuďmi,
 – na to, čo je skutočne podstatné a dôležité a nie iba navonok.
 B: Uvedomiť si svoju originalitu, ďakovať Bohu za dar života,
 – nadobudnúť sebaúctu.

1. 2. Túžby a plány

- A: Uvedomiť si, že každý človek má svoje plány a túžby a tie majú viesť človeka k pľuhodnotnému životu a ku konečnému cieľu, ktorým je večný život.
B: Zamyslieť sa nad sebou a svoje túžby a plány zosúladiť s realitou života.

1. 3. Schopnosti a vlastnosti

- A: Spoznať svoje schopnosti a vlastnosti, ktorými ma Boh obdaril,
– pochopiť, že schopnosti treba rozvíjať pre dobro svoje i druhých a na to, aby bol oslávený Boh.
B: Byť ochotný spolupracovať s Božou milosťou,
– vzbudiť túžbu chcieť pracovať na sebe – posilňovať vôľu, odstraňovať zlé vlastnosti a pestovať dobré.

2. Boh mi udáva smer

2. 1. Svedomie

- A: Definovať svedomie v súlade s učením Cirkvi,
– pochopiť, že svedomie je prirodzený Boží zákon v nás.
B: Uvedomiť si, že človek je zodpovedný za výchovu svojho svedomia,
– podnecovať k pravidelnému spytovaniu svedomia a k pristupovaniu k svätej spovedi.

2. 2. Desatoro

- A: Uvedomiť si, že Desatoro človeka neobmedzuje, ale oslobodzuje od závislosti od hriechu,
– pomáha mu nájsť správny vzťah k Bohu a ľuďom.
B: Vnímať Desatoro ako starostlivú lásku Boha Otca o mňa a uvedomiť si, že prikázania, ktoré mi dáva, sú ochranou pred mojím nešťastím.

2. 3. Zákon lásky

- A: Naučiť sa znenie hlavného Božieho prikázania,
– poukazať na to, aký by bol svet bez lásky smutný a prázdny.
B: Naučiť sa plniť si svoje povinnosti s láskou, objaviť v tom ľahkosť a radosť,
– pochopiť, že milovať Boha nadovšetko a bližného ako seba samého je kľúč k šťastnému a zmysluplnému životu.

2. 4. Sloboda

- A: Pochopiť, že sloboda je Boží dar človeku, bez nej by bol človek ako robot,
– bez slobodného rozhodnutia by sa nedala prejavíť láska.
B: Zneužiťie tohto Božieho daru znamená postaviť sa proti Bohu, teda hriech, a zároveň sa tým človek stavia proti vlastnému šťastiu.

3. Dávam sa na cestu

3. 1. Zodpovednosť za seba

- A: Poukazať na zmeny, ktorými prechádza človek počas puberty – biologické, fyziologické, psychické, sociálne,
– pochopiť, že prichádza čas preberania zodpovednosti za seba.
B: Snažiť sa o sebaprijatie, dávať si pozor, aby som ja sám nerobil to, čo sa mi nepáči na správaní iných,
– pestovať dobrý vzťah k rodičom a súrodencom.

3. 2. Sebaovládanie

- A: Uvedomiť si, že bez sebaovládania človek nemôže pokročiť vpred v tvorbe svojej osobnosti a vytvorí si tým problémny naviac,
– sebaovládanie je dlhodobá namáhavá úloha, neskôr sa však bude stávať menej namáhavou a s väčším prínosom.
B: Naučiť sa ovládať v rôznych životných situáciách, aby človek neublížil sebe ani iným ľuďom a úspešne splnil svoje poslanie,
– osvojenie si schopnosti sebaovládania vyžaduje predchádzajúce denné cvičenie sa v malčkostiach (urobiť, čo sa mi nechce; odoprieť si niečo, na čo mám chuť).

3. 3. Zodpovednosť za iných

- A: Zodpovednosť za iných je znakom zreleho dospelého človeka,
– uvedomiť si dôsledky nezodpovedného prístupu.
B: Zodpovednosť za iných je jedným z prejavov skutočnej lásky, ktorá naplní srdce človeka radosťou a pokojom,
– vedieť prejavíť vdáčnosť a radosť za prejavenu dôveru a nesklamať toho, ktorý mi ju dal.

3. 4. Lákadlá

- A: Uvedomiti si, že lákadlá sú rafinovane zamaskované nebezpečenstvá,
– pripomenúť si následky dedičného hriechu (vôľa sa naklonila k zlému).
B: Na príkladoch predstaví negatívne účinky lákadiel zmyslov: fajčenie, alkohol, drogy, sex, reklama,
– vyhýbať sa prostrediu a veciam, ktoré ponúkajú zlo,
– čerpať silu na odporovanie zlu v modlitbe a vo sviatostiach.

4. Boh mi radí

4. 1. Úcta k ľuďom

- A: Uvedomiti si, že všetci ľudia si zasluhujú úctu, lebo každého človeka stvoril Boh,
– každý človek má určité poslanie na zemi a má sa usilovať poznávať ho a žiť v súlade s Božou vôľou.
B: Byť si vedomý, že človek nemôže žiť sám a že sa navzájom potrebujeme,
– urobiť konkrétny skutok lásky k blížnemu.

4. 2. Úcta k životu

- A: Boh je pôvodcom a darcom každého života, preto len jemu jedinému patrí právo rozhodnúť o počiatku a konci života.
B: Mať vždy na pamäti, že život je Boží dar a s týmto darom chceme múdro zaobchádzať a využiť ho čo najlepšie na svoje dobro a dobro ľudí žijúcich okolo mňa,
– vykonať konkrétny skutok telesného milosrdenstva.

4. 3. Úcta k pohlaviu

- A: Boh stvoril človeka ako muža a ženu, aby sa vzájomným sebadarováním v trvalom zväzku vernej a nesebeckej lásky podielali na odovzdávaní života,
– pochopiť, že práva láska pochádza od Boha, a nie je v telesnosti.
B: Pochopiť, že Bohu aj cez 6. a 9. prikázanie ide o naše šťastie, šťastie rodn, hlavne detí,
– zachovávať si čístopu myslenia a vyjadrovania v sexuálnej oblasti,
– uvedomiť si, že sebecké záujmy ponizujú oboch.

4. 4. Spravidlivosť

- A: Spravidlivosť vyžaduje ochranu vlastnicтва, ako aj pomoc tým, čo si vlastnými silami nemôžu zabezpečiť prostriedky na dôstojný život.
B: Boh zakazuje aj nezriadenú túžbu po bohatstve, treba si vybudovať slobodný vzťah k materiálным veciam a nebyť od nich závislý,
– poukázať na dôsledky lakomstva a nevyšmavosti voči núdznym.

4. 5. Úcta k pravde

- A: Uvedomiti si Ježišovo poslanie od Otca – vydať svedectvo o pravde, ktoré je Boh sám,
– byť si vedomý, že pravda o nás samých oslobodzujú, hoci niekedy môže byť nepríjemná.
B: Túžiť po pravde a mať odvahu podľa nej žiť,
– chrániť sa každého klamstva, lebo ono nás odvádza od Boha a spôsobuje najôznejšie formy zla.

4. 6. Úcta k práci

- A: Vnímať prácu ako osobný rozvoj a spoluprácu na stvorených Božích dielach,
– poukázať na zmysluplnosť a poslanie ľudského života podľa hesla sv. Benedikta: „Modli sa a pracuj!“
B: Prácou človek vytvára rozličné hodnoty, ktoré sú užitočné pre neho i pre ľudskú spoločnosť,
– vedieť si rozvrhnúť čas na prácu, modlitbu a oddych; nesať sa otrokom vecí a vyhýbať sa chamtivosti po peniazoch.

4. 7. Zasvätený život

- A: Uvedomiti si, že zasvätený život je jednou z ciest ku svätosti a pomoci ľudstvu,
– vysvetliť význam kňazstva a rehoľného stavu.
B: U žiakov vzbudiť túžbu po svätom živote, ku ktorému sú povolani všetci ľudia,
– bohuzasvätený život iným poukazuje, aby nezabúdali na svoju dušu, na svoj vzťah k Bohu a na večný život.

4. 8. Krása stvorenia

- A: Byť si vedomý, že všetko, čo pochádza od Boha, je dobré, krásne a má svoj význam,
– pochopiť že zo živých bytostí iba človek môže vnímať krásu stvorenia a aktívne

sa zapájať do vytvárania ďalších hodnôt.

- B: Vnímať krásu Božích diel v prostredí, v ktorom žijem,
– predniesť oslavný žalm na krásu Božích diel, ktoré v sebe ukrývajú Božiu múdrosť a veľkosť.

4. 9. Úcta k prírode

A: Uvedomiť si, že človek patrí k prírode, ktorá bola stvorená pre neho a Boh mu ju dal, aby ju využíval a zveľaďoval,

– poukázať na nebezpečenstvá ničenia prírody a potrebu jej ochrany.

- B: Aktívne sa zapojiť do ochrany prírody, podieľať sa na vyčistení zanedbanej lokality,
– ďakovať Bohu za krásu a úžitok z prírody.

4. 10. Civilizácia lásky

A: Uvedomiť si, že každá civilizácia by mala byť preniknutá láskou a vzájomnou pomocou, lebo inak zanikne,

– poukázať na Cirkev, ktorú Ježiš Kristus ustanovil na zemi ako spoločnosť tých, ktorí sa majú navzájom milovať a slúžiť si.

B: Kresťan, ktorý žije podľa evanjelia, sa zároveň podieľa aj na budovaní a šírení civilizácie lásky.

5. Boh sa mi dáva

5. 1. Boh a ja

A: Uvedomiť si, že modlitba je prvou komunikáciou s Bohom,

– predstaviť žiakom druhy a formy modlitby.

B: Priviesť žiakov k pravidelnej modlitbe, zvlášť osobnej a tiež v rodine,
– podľa toho, ako sa modlím, môžem lepšie spoznať, aký je môj vzťah k Bohu.

5. 2. Boh a my

A: Pochopiť význam spoločensťva pre jednotlívca,

– poukázať na význam spoločnej modlitby a na silu práveho spoločensťva.

B: Podnieť mladých k vytvoreniu skutočného spoločensťva,
– vzbudiť si túžbu chcieť byť užitočným pre spoločensťvo a spoločne sa modliť.

5. 3. Boh v znakoch

A: Pochopiť, že človek môže byť spasený jedine Božou milosťou (spása je Boží dar),

– oboznámiť s pojmom milosť a sviatosti – matéria, forma a vnútorná dispozícia.

B: Viesť žiakov k častému prístupovaniu ku sviatostiam, cez ktoré sa viac približia k Bohu,

– vzbudiť túžbu po večnom živote a uchovať sa v stave posväcujúcej milosti.

5. 4. Boh je láska

A: Božou podstatou je láska – jednorodný Syn Ježiš nám sprítomnil túto Božiu lásku a Božiu milosť,

– základnou vlastnosťou lásky je dávať sa ďalej iným.

B: Prejavy Božej lásky voči ľuďom – poslal svojho jediného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho uverí,

– moja viera sa prejavuje v skutkoch lásky k blížnym.

Odporúčaná literatúra a pomôcky

Okrem učebnice a KKC môžeme čerpať z nasledujúcej literatúry:

ORENDÁČ, P., LENČZ, L., HUDÁK, P., BERREŠOVÁ, M.: *Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.

ORENDÁČ, P. A KOL.: *Dodatok k Metodickéj príručke výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 2000.

JANÁČ, P.: *Liturgia v našom živote*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 1990.

MALÝ, V.: *Matka Cirkvi - Blahoslavená Panna Mária*. Bratislava, pre Spolok svätého Vojtecha v Trnave Vesna, 1990.

VRABLEC, J.: *Viete meditovať?* Bratislava : Akcent, 1992.

KEDEN, J.: *Takevané mládežnícke sekty a okultná vlna*. Bratislava : Lúč, 1990.

SCHLINKOVÁ, M. B.: *Rocková hudba okoliať kam?* Bratislava : Lúč, 1996.

ŠTAMPACH, O., PRIBULA, M.: *Nádej a riziká sekty a nových náboženských hnutí*. Prešov : Data Press, 1995.

Katechizmus (učebnica rímskokatolíckej náboženskej výchovy). Bratislava, pre Spolok svätého Vojtecha v Trnave Vesna, 1990.

Charakteristika 9. ročníka

Mladý človek, ktorému je predovšetkým určená táto kniha, je v období veľkých životných rozhodnutí. Potrebuje správnu orientáciu i povzbudenie, aby vieru dokázal žiť. Kapitoly a témy tejto knihy im v tom všetkom chcú pomôcť.

Cieľom učebnice náboženstva pre 9. ročník základných škôl je vychovať z mladého človeka dobrého občana svojej vlasti a dobrého kresťana. Jedno podporuje druhé. Naša doba veľmi potrebuje ľudí, ktorí sú pripravení budovať našu vlasť. Potrebuje ľudí spravodlivých, statočných, obetujúcich sa pre spoločné dobro. Okrem prirodzených pohnutí k tejto sebayhrove sú tu aj nadprirodzené motívy. Z nich čerpali silu na obeť naše predchádzajúce generácie. Ide o dobro nás všetkých, o náš spoločný domov.

Ďalším aspektom tejto učebnice je zhrnúť predchádzajúcich osem ročníkov náboženstva a vyvoriť v mladom človekovi ucelený pohľad na život a pomôcť mu riešiť aktuálne problémy dnes.

Učivo 9. ročníka je rozčlenené do šiestich tematických celkov a obsahovo ho môžeme zhrnúť do dvoch blokov:

- poznanie jednotlivých osôb Najsvätejšej Trojice a ich pôsobenie v prospech človeka, poznanie Cirkevi a života v milosti,
- riešenie problémov, s ktorými zápasí dospievajúca mládež, formovanie jej životného štýlu a hľadanie riešení problému sveta.

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Ja a život	3
Boh kráča s nami	5
Boží ľud – Cirkev	6
Otázky „náštrôčných“	5
Liečba tohto sveta	8
Výchova k láske a čistote	6
Spolu	33

1. Ja a život

1.1. Som originál

- A: Uvedomiť si svoju veľkú hodnotu na základe svojho pôvodu (od Boha pochádza všetko),
- pripomenúť si bezhraničnú Božiu lásku, ktorá chce, aby som jestvoval.
- B: Vážiť si seba aj druhých ako rovnocenné, neopakovateľné a originálne bytosti,
- popri starostlivosti o telesné potreby mať na pamäti starosť o svoju nesmrteľnú dušu.

1.2. Čo so mnou

- A: Uvedomiť si seba ako neopakovateľnú bytosť, odhaliť Boží plán s človekom, zmysel života, perspektívy, ktoré sú pred ním – večný život.
- B: Prebudiť záujem, zvedavosť o veci, ktoré nás presahujú, viera, zmysel pre tajomstvo.

2. Boh kráča s nami

2.1. Rukopis Boha Otca

- A: Predstaviť žiakom Boha Otca, prvú Božskú osobu a jeho pôvodný plán s človekom – trvalé šťastie a večný život;
- uvedomiť si, že človek môže zneužiť a zneužíva slobodnú vôľu proti Tvorcovi a v konečnom dôsledku proti sebe samému.
- B: Dakovať v modlitbe nebeskému Otcovi za všetky jeho dary,
- poznávať a odstraňovať všetko, čo ma vzdaluje od Boha.

2.2. Spasiteľ očakávaný národmi

- A: Predstaviť žiakom staroveké správy rôznych národov o Spasiteľovi,
- starozákonné proroctvá o Kristovi.
- B: Príchodom Božieho Syna sa naplnilo prísľubenie o Ykukupiteľovi dané prvým rodičom po ich páde,
- vzbudiť túžbu viacej poznávať učenie Ježiša Krista – Sväté písmo.

2. 3. Najviac milovaný, najviac nenávidený

A: Predstaviť Ježiša Krista ako druhú Božskú osobu, oboznámiť žiakov s hlavnými princípmi Ježišovho učenia.

B: Uvedomiť si dôležitosť svojich rozhodnutí a ich dôsledky (Mn 3, 19 – „A súd je v tomto: ... a ľudia milovali tmu viac ako svetlo...“).

2. 4. Ježiš a pravda o ňom

A: Na základe biblických textov priblížiť žiakom ľudské vlastnosti Ježiša Krista.

B: Nájsť riešenie, ako si vytvoriť osobný vzťah k Ježišovi Kristovi, – ktoré vlastnosti Ježiša by som si chcel osvojiť.

2. 5. Boží šepot

A: Predstaviť žiakom tretiu Božskú osobu – Ducha Svätého a jeho účinkovanie v duši človeka a cez Cirkev.

B: Naučiť sa byť citlivými na pôsobenie Ducha Svätého (zvlášť pri modlitbe) a vedieť rozlíšiť Boží hlas od hlasov sveta. (Mt 7,16-18 - „Poznáte ich po ovoci.“)

3. Boží ľud – Cirkev

3. 1. Božia rodina – Cirkev

A: Prípomenúť si, čo je Cirkev, oboznámiť žiakov s prípravou založenia Cirkvi Ježišom Kristom a životným štýlom prvých kresťanov.

B: Uvedomiť si, že patrím do jednej veľkej duchovnej rodiny – Cirkvi, v ktorej sa mi dostávajú dobrá, zvlášť cez sviatosti, – byť si vedomý, že nemožem len prijímať, ale človeka viacej napíňa, keď dáva.

3. 2. Cirkev stráži poklady

A: Oboznámiť sa so známkami pravej Cirkvi – jedna, svätá, katolícka, apoštolská,

– poukázat na božský a ľudský rozmer Cirkvi a dôsledky z toho plynúce.

B: Naučiť sa hľadať pravdu a odmietat zlo,

– uvedomiť si právo a povinnosť Cirkvi vyjadrovať sa k aktuálnym otázkam života a potrebu prijímania kresťanských hodnôt.

3. 3. Cirkev má tajomstvá a stráži poklady života

A: Vysvetliť Ježišove slová: „Ja som Cesta, Pravda a Život.“

B: Poukázat na hlavné poslanie Cirkvi – spásu ľudí,

– prebudiť záujem o duchovné hodnoty, ktoré Cirkev prináša.

3. 4. Svätosti – pramene života

A: Predstaviť žiakom prostriedky, ktoré Kristus ustanovil na spásu ľudí.

B: Vedieť používať tieto prostriedky v každodennom živote.

3. 5. Boh prebýva medzi nami

A: Oboznámiť žiakov s pôvodom a významom svätej omše.

B: Vzbudiť živý záujem o účasť na svätej omši a podľa možnosti sa zapojiť (miništrovaním, čítaním, spevom a iné),

– mať v úcte Eucharistiu, často ju prijímať a uvedomiť si silu, ktorú dáva do života.

3. 6. Hriechy – ničiteľia života

A: Predstaviť žiakom najväčšie nebezpečenstvo, ktoré hrozí človeku – ťažký hriech, ktorý nás odľučuje od Boha,

– zároveň poukázat na riešenie, ako postupovať po jeho spáchaní.

B: Vzbudiť odpor ku každému hriechu, nabádať vyhýbať sa páchaniu hriechov, uvedomovať si ich dôsledky a byť ostrážitý na rôzne nástrahy diabla, sveta, tela a pýchy života.

4. Otázky „náštrôčných“

4. 1. Životný štýl

A: Definovať pojem životný štýl a čo najviac vplyva na jeho vytváranie a akým spôsobom sa to prezentuje (TV, video, internet, reklama, filmy, videoklipy),

– predstaviť životný štýl mladého kresťana.

B: Zamyslieť sa nad tým, aký životný štýl si osvojujem a kde čerpám ideály o ňom,

– poukázat na životný štýl svätých dnešných čias.

4. 2. Choroby sveta

A: Podat informácie o tom, čo spôsobuje egoizmus v osobnom i v celosvetovom rozmere.

B: Prebudiť citlivosť na problémy, s ktorými sa denne stretávame a vzbudiť si túžbu zbavovať sa egoizmu a túžbi po zdravých vzťahoch.

4. 3. Horory, porno, to je ono?

A: Informovať žiakov, ako sa zaznamenávajú zážitky do podvedomia človeka a vytvárajú v ňom tieňový program,

– predstaví žiakom model „myslenia od konca“.

B: Spoznávať seba a analyzovať, čo zanecháva stopy v mojom vnútri, čo otupuje moje svedomie,

– vedieť si vyberať tie skutočnosti a programy, ktoré prospievajú človekovi a vybudovať si ochranné mechanizmy proti negatívnym vplyvom spoločnosti.

4. 4. Trojbohlík smrti

A: Poukázať na otroctvo človeka, ak je od niečoho závislý,

– vystihnúť žiakov pred skúšaním drogy zo zvedavosti a upozorniť na ničivé dôsledky.

B: Pravdivo si odpovedať na otázku, ako som slobodný od rôznych možných závislostí,

– iniciovať záujem o výchovu svedomia a čnostný štýl života.

4. 5. Sex a láska

A: Objasniť žiakom, že sexualita je dar, ktorým Boh obdaril človeka a dal mu aj rozum, aby ho v tejto oblasti usmerňoval,

– pochopiť, že láska sa nestotožňuje so sexom a poukázať na problémy, ktoré spôsobili, že sa dáva do rovnosti sex a láska.

B: Cítiť zodpovednosť za seba i za partnera a chrániť si svoju čistotu do manželstva,

– uvedomiť si, že Božie zákony v oblasti sexualitý chránia medzilidské vzťahy, človeka a rodinu.

5. Liečba tohto sveta

5. 1. Mat' chrbtovú kosť

A: Poukázať na pozitívne osobnosti súčasnosti (Ján Pavol II.) a predostrieť, prečo je dôležité mať pevný charakter.

B: Zamyslieť sa nad svojou zrelosťou a pevnosťou charakteru a neuspokojiť sa s priemernosťou alebo so splynutím s davom,

– chcieť sa stávať osobnosťou a tým prispievať k dobru ľudstva.

5. 2. Cesta k brdinstvu alebo rudy na krásne prežitie mladosti

A: Uvedomiť si, že človek žije v spoločnosti, kde je viazaný množstvom vzťahov,

– poukázať na fakt, že kvalita vzťahov vychádza z toho, na akom základe sú budované, a že ony ma tiež formujú.

B: Zamyslieť sa nad tým, čo určuje moje vzťahy,

– prejsť si svojich priateľov na základe výroku: „Povedz mi, s kým sa priateľíš, a ja ti poviem, aký si.“

5. 3. Láska, ach láska

A: Definovať pravú lásku ako dar, dobro, obetu a uvedomiť si, že človek má v prvom rade lásku rozdávať a až potom ju očakávať,

– na základe „Hymnu lásky“ 1 Kor 13, 1-3 predstaviť kritériá skutočnej lásky.

B: Porozmýšľať, ako a komu prejavujem svoju lásku a ako lásku prijímam,

– poukázať na to, že mnohí klamne nazývajú láskou to, čo je v skutočnosti sebecko alebo vypočítavosť.

5. 4. Láska – čo s ňou?

A: Predstaviť žiakom jednotlivé etapy lásky a ako má človek pristupovať k budovaniu vzťahu s opačným pohlavím.

B: Vzbudiť túžbu pestovať čistý vzťah a byť pozorným a vnímavým na potreby druhého,

– nájsť si dôvernú osobu, s ktorou sa môžem vždy poradiť (duchovného vodcu),

– pozeráť na rodinu ako na ohnisko lásky v Božom poriadku.

5. 5. *Druhá etapa: budovanie vzťahov*

- A: Uvedomiti si, že sex pred manželstvom ničí pravú lásku a spôsobuje dlhodobé zranenia duše i tela,
– predstaviti žiakom rady, ako si zachovať čístopu.
B: Osvojiť si rady na zachovanie čistoty a mať ich v pravý čas na myslí,
– vedieť sa obetovať pre druhých, to vedie k vytrvaniu hlbokých vzťahov a pravej láske.

5. 6. *Bože, ja?*

- A: Oboznámiť žiakov, ako postupovať pri zisťovaní, či ich Boh nepovoláva na duchovnú službu,
– pochopiť význam a potrebu duchovnej služby pre Cirkev,
– predstaviti žiakom, čo je to duchovný život.
B: Skúmať seba, či sa nezaoberám myšlienkou, alebo nepocitujem volanie na duchovné povolanie,
– pestovať úctu k duchovnému stavu,
– modliť sa za duchovné reholné povolania.

5. 7. *Vidieť to podstatné*

- A: Uvedomiti si, že je dobré všímať si vonkajšie javy, ale dôležitejšie je vnímať podstatu,
– poukázať na potrebu oslobodiť sa od okolitých vecí, aby bol človek slobodný vnímať Boha,
– predstaviť žiakom formálny proces reholného a duchovného povolania.
B: Skúmať sa, aké pocity vo mne zanecháva zaobertanie sa vonkajšími vecami a aké pocity zanechávajú duchovné veci; porovnávať, ktoré sú trvácnejšie a plnšie a podľa toho sa rozhodovať,
– vedieť sa radovať z maličkostí.

5. 8. *A čo zato?*

- A: Uvedomiti si, že náročný život kresťana Boh odmeňuje už tu na zemi radosťou zo života a po smrti mu daruje večný život,
– na životných príbehoch poukázať, že s Bohom sa predsa len žije ľahšie a krajšie ako bez neho.
B: Nájsť zmysel a naplnenie svojho života,
– ťažkosti sú v živote každého človeka, veriaceho i neveriaceho, ale veriaci má tú výhodu, že sa utieká k Bohu o pomoc a Boh dáva silu i riešenia.

6. *Výchova k láske a čistote*

6. 1. *Sloboda*

- A: Správne chápať slobodu a vedieť ju rozlíšiť od falošnej slobody.
B: Na príklade objasniť súvislosť medzi slobodou (slobodným rozhodnutím sa) a rozličnými hodnotami; poznať správnu hierarchiu hodnôt.

6. 2. *Cesta lásky*

- A: Uvedomiti si, že láska je vzťah, ktorý vyžaduje úsilie a zodpovednosť.
B: Pozerať na čístopu ako na predpoklad stáleho skvalitňovania vzťahu a daru do manželstva.

6. 3. *Ako vnímam dievčatá (chlapcov)?*

Ako oni (oni) vnímajú mňa?

- A: Pochopiť veľkú pravdu, že telo je chrámom Ducha Svätého.
B: Vnímať druhých (chlapci dievčatá, dievčatá chlapcov) čistými očami.

6. 4. *Vzťah medzi chlapcom a dievčaťom*

- A: Ukázať hodnotu čistoty pred manželstvom.
B: Vyzbrojiť žiakov, aby vedeli čeliť názorom spochybňujúcim predmanželskú čístopu.

6. 5. *Mladosť, príprava na lásku*

- A: Pochopiť, že správanie sa človeka už vo veľmi mladom veku rozhoduje o tom, či jeho budúce povolanie bude šťastné alebo nie.
B: Manželstvo sa uzatvára až v dospelosti, ale jeho základy a stavebný materiál sa pripravujú už teraz v mladosti.

6. 6. *Moje povolanie*

- A: Predstaviť manželstvo a panenstvo ako dve základné formy povolania človeka k láske a svätosti.
B: Definitívne rozhodnutie pre osobné povolanie môže urobiť iba zrelý človek.

Odporúčaná literatúra a pomôcky

Keďže pre tento ročník nie je metodická príručka, katechéta potrebuje čerpať materiály z rôznych zdrojov. Vhodnou pomôckou sú videokazety:

Vážim si Ťa, láska. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave v ALFF Štúdiu, spol. s r. o.

Ak ma ľúbiš, dokáž mi to! Bratislava : LUX communication.

Ďalej môžeme vhodne využiť literatúru:

Encyklopédia mladých – Náboženstva sveta. Bratislava : Mladé letá, s. r. o., 1997.

FORGAN, V. I.: *Sviatosť.* Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve Ikar, a. s., 1990.

FORGAN, V. I.: *Čo je sviätá omša?* Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve Ikar, a. s., 1990.

FORGAN, V. I.: *O sviatosti pokánia.* Bratislava : Spolok svätého Vojtecha v Trnave vo vydavateľstve Ikar, a. s., 1990.

ORENDÁČ, P., LENČZ, I., HUDÁK, P., BEREŠOVÁ, M.: *Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ.* Prešov.

Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.

ORENDÁČ, P. A KOL.: *Dodatok k Metodickéj príručke výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ.* Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 2000.

JANÁČ, P.: *Liturgia v našom životi.* Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1990.